

Handläggare
Agneta Widerståhl
Telefon: 08-508 29 445**Till**
Kommunstyrelsen

Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022 godkänns enligt bilaga.
2. Stockholm Stadshus AB uppmanas att ge stadens alla bolagsstyrelser i uppdrag att genomföra program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad enligt bilaga.

Ingela Lindh
StadsdirektörAnnika Hjelm
Direktör för mänskliga rättigheter

Sammanfattning

I stadens budget för 2015 anges att ett handlingsprogram för barns rättigheter och inflytande med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska utarbetas.

Stadsledningskontorets förslag till program är ett styrdokument som stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utgå från när de planerar och följer upp sitt arbete för att bättre nå visionen om Ett Stockholm för alla med fokus på barnets rättigheter och inflytande.

Programmet tydliggör inriktningen för arbetet och preciserar ett antal gemensamma fokusområden.

I programmets första del beskrivs vilka utmaningar som finns när det gäller barns rättigheter och inflytande och vad staden strävar efter inom området.

Den andra delen av programmet fastställer stadens övergripande inriktning med arbetet och pekar ut fem fokusområden som är prioriterade för staden att arbeta med.

Övergripande inriktning

I Stockholm får alla barn oavsett bakgrund och förutsättningar sina rättigheter tillgodosedda och har möjlighet att forma samhället och sina egna liv

Fokusområden

1. Beslutsfattare och medarbetare ska beakta barnperspektivet och omsätta barnets rättigheter i alla beslut, uppdrag och i det dagliga arbetet
2. Barns rätt till likabehandling och skydd mot diskriminering ska säkerställas
3. Barn ska ges förutsättningar att uttrycka och få sina åsikter respekterade
4. Barn och vuxna ska ha kunskap om barnets rättigheter och vad de innebär i praktiken
5. Barn ska vara trygga och skyddas mot fysiskt och psykiskt våld

Den tredje delen av programmet beskriver ansvarsfördelning och övergripande arbetssätt samt hur uppföljningen ska göras.

Riksdag och regering är ytterst ansvariga för barnkonventionens genomförande. Kommuner har dock ett ansvar för att barnkonventionen genomförs på lokal nivå och för att rättigheterna ska bli verklighet för barn och unga.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade 2004 om ett handlingsprogram för FN:s barnkonvention. Handlingsprogrammet var giltigt till den 31 december 2009.

I budget för 2015 anges att ett handlingsprogram för barns rättigheter och inflytande med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter ska utarbetas i dialog med barn och unga.

Ärendet

FNs konvention om barnets rättigheter och barnets rättigheter i Sverige

Barnkonventionen slår fast att barn är individer med egna rättigheter och syftar till att ge alla barn, oavsett bakgrund, rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals.

Barnkonventionen innehåller olika slag av rättigheter, dels medborgerliga och politiska, dels ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Barnkonventionen tar också särskild hänsyn till barnets utsatthet och sårbarhet.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet, men fyra av artiklarna utgör de grundläggande och vägledande principer som alltid ska beaktas när det gäller frågor som rör barn. I artikel 2 framkommer principen om att barnets rätt inte får diskrimineras. Artikel 3 avser principen om barnets bästa i främsta rummet. Artikel 6 omfattar den grundläggande principen om barnets rätt till liv och utveckling. I artikel 12 fastställs principen om barnets rätt att få uttrycka sina åsikter.

Riksdagen beslutade 2010 utifrån åtagandena i barnkonventionen om en strategi för att stärka barnets rättigheter.¹ Strategin syftar till att stärka barnets rättigheter i Sverige och är en utgångspunkt för offentliga aktörer på statlig och kommunal nivå som i sina verksamheter ska säkerställa barnets rättigheter.

I januari 2018 förväntas barnkonventionen bli svensk lag.

Förslag till program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad

Förslaget till program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad utgår från barnkonventionen och syftar till att säkerställa barnets rättigheter och förbättra flickor och pojkars levnadsvillkor.

Programmet är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska, så långt som möjligt, tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer eller enskilda.

Programmet anger inte specifikt vilka nämnder och bolagsstyrelser som ska göra vad. Verksamheterna ska i sin ordinarie planering själva konkretisera vilka aktiviteter de behöver genomföra inom utpekade fokusområden för att nå stadens mål. I programmet framhålls vikten av samverkan mellan aktörer inom olika verksamheter.

I programmets första del beskrivs vilka utmaningar som finns när det gäller barns rättigheter och inflytande och vad staden strävar efter att uppnå när det gäller barns rättigheter.

Den andra delen av programmet fastställer stadens övergripande inriktning med arbetet och pekar ut fem fokusområden som är prioriterade för staden att arbeta med.

Övergripande inriktning

I Stockholm får alla barn oavsett bakgrund och förutsättningar sina rättigheter tillgodosedda och har möjlighet att forma samhället och sina egna liv.

Fokusområden

1. Beslutsfattare och medarbetare ska beakta barnperspektivet och omsätta barnets rättigheter i alla beslut, uppdrag och i det dagliga arbetet
2. Barns rätt till likabehandling och skydd mot diskriminering ska säkerställas
3. Barn ska ges förutsättningar att uttrycka och få sina åsikter respekterade
4. Barn och vuxna ska ha kunskap om barnets rättigheter och vad de innebär i praktiken
5. Barn ska vara trygga och skyddas mot fysiskt och psykiskt våld

Den tredje delen av programmet beskriver ansvarsfördelning, behov av kunskap och övergripande arbetssätt samt hur uppföljningen ska göras.

I bilaga definieras ett antal centrala begrepp inom området.

Implementering av programmet görs inom ramen för ordinarie planering och uppföljning av verksamheten. I verksamhetsplanerna ska nämnder och bolagsstyrelser precisera hur de arbetar med de fokusområden som redovisas i programmet. Fokusområdena och de prioriterade frågorna utgör en grund när nämnder och bolagsstyrelser konkretiserar mål, indikatorer och aktiviteter som bidrar till kommunfullmäktiges mål i stadens budget. Den ordinarie uppföljningen i tertiärrapporter och verksamhetsberättelsen utgör därmed en uppföljning av nämndens och bolagsstyrelsens insatser för att säkerställa barns rättigheter och möjligheter till inflytande.

Programmets giltighetstid föreslås vara 2018-2022.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets kansli för mänskliga rättigheter.

Förslaget till program är framtaget i samarbete med en arbetsgrupp som bestått av representanter från två stadsdelsförvaltningar, idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen, socialförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och utbildningsförvaltningen.

Programmet har arbetats fram i en gemensam process som även omfattat två andra förslag till stadsövergripande styrdokument inom området mänskliga rättigheter; ett om lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck och ett om jämställdhet. Samtliga programförslag följer en gemensam struktur för att synliggöra att de kompletterar varandra och har gemensam grund i mänskliga rättigheter.

I arbetet med att ta fram programmet har stadens barnombudsman samtalat med elever i olika åldrar, från barn i årskurs 1 till gymnasieungdomar. Samtalen har handlat om vad barnen och ungdomarna tycker är viktigt i deras liv och när de vill att vuxna ska lyssna på dem. Barnens och ungdomarnas synpunkter och förslag har tagits till vara i förslaget till program.

Vidare har medarbetare från andra avdelningar på stadsledningskontoret bistått med synpunkter i arbetet.

Synpunkter har under hand inhämtats från Sveriges kommuner och landsting (SKL).

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stockholm är en stad som växer snabbt och cirka en femtedel av stockholmarna är barn under 18 år.

I Stockholm finns tydliga sociala och ekonomiska skillnader mellan stadsdelar och mellan grupper av stockholmare. Under de senaste åren har staden dessutom tagit emot många människor på flykt, både familjer med barn och ensamma barn.

I arbetet med att skapa uppväxtvillkor som ger alla barn och unga samma chans och där barnets rättigheter värnas behövs ett program med en tydlig strategi där alla stadens verksamheter bidrar. Barnperspektivet och barnets rättigheter behöver beaktas i alla stadens verksamheter i ordinarie planering, utförande och

uppföljning. Det gäller inte minst i förskolan, skolan och annan verksamhet som riktar sig till barn, men också i många andra verksamheter som på något sätt, direkt eller indirekt, påverkar barns situation, till exempel stadsplanering, trafik- och miljöfrågor.

Förslaget till program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad grundar sig i barnkonventionen, riksdagens strategi för att stärka barnets rättigheter (2010), aktuell forskning, lagstiftning, omvärldsbevakning samt verksamheternas behov och utmaningar.

Programmet är stadsövergripande och omfattar i olika utsträckning stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Utgångspunkten är barnkonventionens fyra grundprinciper samt barns behov av trygghet och skydd mot fysiskt och psykiskt våld. Programmet pekar ut en tydlig inriktning för stadens arbete. Det ställer krav bland annat på att beakta barnrättsperspektivet och tillgodose varje barns rätt till goda uppväxtförhållanden, hälsa och utveckling samt på hur beslutsprocesser som rör barn bör genomföras. Barns egna åsikter ska uppmärksammas och barn ska bli lyssnade på såväl i frågor som rör enskilda barn direkt, som i frågor som indirekt och på lång sikt påverkar barn, till exempel i stadsplaneringen. Programmet innebär vidare krav på att öka kunskapen om barns rättigheter bland barn och unga samt deras föräldrar. För att barnrättsarbetet ska få effekt tydliggör programmet behovet av samverkan mellan stadens olika verksamheter och externa aktörer.

Konsekvenser för verksamheten

För flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser innebär programmet arbete med verksamhetsutveckling på olika nivåer i organisationerna. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser behöver säkerställa att grundläggande och tillräckliga kunskaper finns för att programmet ska kunna implementeras och nå framgång i verksamheterna. Det handlar om olika slags kunskaper beroende på nivå och uppdrag i förvaltningen/bolaget. Kunskapsutveckling om barns rättigheter och levnadsvillkor behöver ske löpande.

Programmet lyfter behovet av metodutveckling som i många fall behöver vara verksamhetsnära. Det kan handla om olika former av arbetsmetoder för till exempel barns delaktighet och prövning av barnets bästa som till exempel barnkonsekvensanalyser. Verksamheterna ska vidare inom sina områden ta fram information till barn och föräldrar om barns rättigheter.

Stöd i implementering

Stadens barnombudsman samverkar med stadens nämnder och bolagsstyrelser för att stödja arbetet med barns rättigheter och bidrar till att öka kunskapen om barns rättigheter inom stadens alla verksamheter.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022 godkänns enligt bilaga.
2. Stockholm Stadshus AB uppmanas att ge stadens alla bolagsstyrelser i uppdrag att genomföra program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad enligt bilaga.

Bilaga

Program för barnets rättighet och inflytande i Stockholms stad
2018-2022